Rumena Bužarovska

MOJ MUŽ

S makedonskog preveo Ivica Baković

Biblioteka Farah

Sarajevo, 2017.

Moj muž, pjesnik

Upoznala sam Gorana na jednom festivalu poezije. Kosa mu je već počela sijedjeti – sada mu je već posve sijeda i mislim da se on nada da je to dio njegovog "novog seksipila", kako mi je jednom rekao. Tobože se šalio, ali mislim da ipak vjeruje da je u pravu. Htjela sam ga pitati je li prorijeđena kosa i sjajan skalp boje otopljenog pa stvrdnutog voska isto tako dio "novog seksipila", ali suzdržala sam se – ne prihvata nikakvu kritiku. Odmah se ljuti, a kada je ljut, počinje vrijeđati – i tako danima sve dok ne učiniš nešto ponizno ne bi li prestao biti nepodnošljiv, kao naprimjer, "slučajno" izrecituješ neki njegov stih.

Nedavno se jako naljutio jer nisam htjela pročitati pjesme koje je napisao prethodne noći.

"Sada nemam vremena, hajde sutra", rekla sam mu.

"Nemaš vremena za tri pjesme, ha?", osjetila sam bijes u njegovom glasu i požalila što sam ga odbila. Ali bilo je kasno. Šta god rekla, bilo bi pogrešno. Zato sam samo šutjela.

"Hajde, idi, štrebaj", rekao mi je tresnuvši vratima. "Štrebaj" mi kaže uvijek kad spremam nastavu za sljedeći dan. Kao, da zaista znam historiju, ne bih trebala spremati nastavu. "Ako znaš – znaš", rekao mi je jednom bezobrazno me pogledavši u oči.

A njegove pjesme zbilja ne volim čitati, a još manje slušati – ponekad me izlaže i toj muci. Kada smo još bili zaljubljeni i nismo imali djece, vodili bismo ljubav i zatim bi mi šaputao stihove na

uho dok bismo ležali zadihani i preznojeni. Stihovi su uvijek bili o nekom cvijeću, o orhidejama – jer "podsjećaju na pičke" – o nekakvim južnim vjetrovima, morima, a spominjao je i neke egzotične začine i tkanine, kao cimet i baršun. Nešto u stilu da imam okus po cimetu i da mi je koža poput baršuna, naprimjer, da mi kosa miriše na more – što znam da nije tačno jer mi je majka jednom priznala da mi kosa smrdi. Svejedno, u takvim trenucima njegove riječi su me strašno uzbuđivale. Ponovno bih usplamtjela i željela bih iznova voditi ljubav s njim, iako on često ne bi mogao odmah pa sam se morala podsjećati na slike i riječi koje mi je govorio da bih se opet uzbudila.

Sada to više ne čini, hvala bogu. Od njegove poezije već se toliko užasavam da ne želim pročitati ni stih, a kamoli ga slušati kako recituje. Nažalost, ovo posljednje moram trpjeti, htjela – ne htjela, jer, kao što rekoh, Goran se jako ljuti i ne mogu ni sebe ni djecu izlagati našim konfliktima. Otkad smo prestali toliko često voditi ljubav, počeo mi je pjesme čitati naglas, umjesto da mi ih daje da ih sama pročitam. Kada bih ga gledala kako stoji nasred dnevne sobe, pod jakom svjetlošću lustera koja mu je isticala baburasti nos i nečisti ten, polako sam počela shvatati da njegova poezija zapravo i nije baš dobra. Često se ne odnosi ni na šta drugo, osim na to kako on piše poeziju. Mislim da ga to ozbiljno uzbuđuje. Čak i seksualno.

Evo primjera:

Ona nosi mirise
poput jeseni
rastvorene
poput kapi kiše u očima
te riječi
mojom čine
ovu pjesmu

Možda ovo i nije najbolji primjer, ali samo ovu znam napamet jer posljednje stihove "te riječi mojom čine ovu pjesmu" ponekad "slučajno" recitujem da se prestane ljutiti na mene. Tobože ih pjevušim – to mu posebno laska jer je oduvijek priželjkivao da neki muzičar sroči melodiju na njegove stihove. On ne shvata da je to nemoguće. U njegovim pjesmama nema ritma, a često ni smisla. To su sve nekakve prazne fraze razbacane po različitim stihovima pa bi neko neuk, kada vidi neku egzotičnu riječ kao što su cimet ili kadifa, mogao pomisliti da je to bog zna šta. Kao što sam mislila i ja kad sam bila mlada i glupa i kad sam padala na takve trikove.

Bože, naprosto je nevjerovatno koliko sam bila glupa. To jednostavno ne mogu sebi oprostiti. Htjela sam ispričati kako smo se upoznali. Rekoh već da je to bilo na jednom festivalu poezije. Ja sam tamo imala ulogu prevoditeljice jer sam, prije nego što sam počela predavati historiju, prevodila kako bih nešto zaradila. U salonu velikog hotela, gdje su bili smješteni svi pjesnici i prevoditelji, jedne večeri smo se okupili i pjevali. Sada znam da su se svi ti stihoklepci pravili važni – ne samo da znaju pisati poeziju, ne samo da su tako osjećajne duše nego se oni razumiju i u tradicionalnu muziku i, povrh toga, muzikalni su, znaju i pjevati. Tada se pojavio i naš Goran. Kako je priličilo večeri, obukao je bijelu košulju s izvezenim tradicionalnim motivima. Moram priznati da mu je jako dobro stajala. Goran je ipak bio jako zgodan. Ako bolje razmislim, uglavnom sam se zbog toga i zaljubila u njega. Imao je takva prsa, poput dobro isklesane skulpture – takva ramena i takve ruke, jake, dlakave... poželiš da te nikada ne pusti, poželiš da te bez prestanka uzima, grabi i nekamo nosi. Kako bilo, Goran nije sjedio poput ostalih, nego je stajao sa strane naslonjen o zid, nakrivljene glave promatrajući. Odjednom se, dočekavši trenutak kad su se svi utišali, ispravio i počeo pjevati jednu narodnu pjesmu – sigurna sam da je bila "More, sokol pie" jer sada znam da drugu i ne zna. Tako je teatralno vikao zatvorenih očiju i zabačene glave, tako mu se jabučica u grlu pomicala gore-dolje, da

mi je sličio nekom pijetlu koji kukuriče. Bio mi je smiješan, ali istovremeno sam mu gledala ruke i prsa i samo sam zamišljala kako me grabi. Kada je prestao kukurikati, dobio je pljesak i pogledao me. Oči su mu malo zasuzile, vjerovatno od napornog kukurikanja. Meni su se tada učinile punim tuge. Odmah mi je došlo da ga utješim. Te večeri sam ga utješila u njegovoj sobi i tako je sve počelo.

Nije prestao odlaziti na festivale poezije – odlazi uvijek kada mu to dopušta posao koji, usput rečeno, loše radi. Mogu zamisliti šta radi na tim festivalima. Prvo, pola putne torbe zauzimaju njegovi tanki poetski knjižuljci s lošim plastičnim koricama. Većinu je preveo na engleski i na nekoliko balkanskih jezika kako bi stranci mogli lakše razumjeti njegova isprazna blebetanja. Ja ne govorim jezik koji ga zanima pa me do sada, začudo, nije tjerao da prevodim, a i smatra da nisam talentovana za poeziju, da je ne razumijem jer, očigledno, u posljednje vrijeme ne pokazujem dovoljno interesa za ono što radi. A prevodi njegovih pjesama su užasni. Ne u smislu sadržaja – sadržaj njegovih pjesama ionako je prazan – nego su gramatički netačni. A za to je kriva njegova škrtost. Hoće da mu se pjesme prevedu, ali ne želi da plati. Tako uvijek nalazi neke jadne, mlade djevojčice koje vjerovatno zavodi svojim zrelim "seksipilom" pa mu one prevode besplatno ili za kakav mizeran honorar. Nekoliko puta sam ga čula kako se cjenka s njima – kao nagradu daje deset primjeraka svoje knjige. Toga me zaista sram, ali šta mogu.

Kad se vrati s festivala poezije, pokazuje mi fotografije koje je snimio svojim digitalnim aparatom. Često ga daje drugima da ga fotografišu. Zato ima mnogo fotografija na kojima se vidi kako recituje poeziju stojeći pred nekim pultom s mikrofonom i s jednim od svojih ružnih knjižuljaka u rukama. Na svim fotografijama ima "poetsku facu" – kako mu ja otvoreno kažem i to mu, ne znam zašto, laska – obje obrve blago podignute, jedna više od druge, kao da je zabrinut, ali i razgaljen. Prsa izbaci naprijed. Kosa mu je uvijek svježe oprana i često se vije nošena proljetnim

povjetarcem u primorskim gradićima u kojima festivale posebno voli posjećivati. Na drugim fotografijama često je sa ženama – zapravo, vrlo rijetko je s muškarcima. Ne bojim se hostesa na festivalima, mladih djevojaka. Ne vjerujem da im se sviđa jer je previše star i smiješan za njih. Sada mislim da je zavodnik jedne druge kategorije žena. To su dame, malo krupnije, sa šlaufovima oko struka i ispod pazuha gdje im se grudnjak urezuje u salo. Nose uske, crvene ili crne bluze. Kosa im je najčešće crna, a ruž crven. Nerijetko na glavi imaju nekakav dramatičan šešir. Velika, blještava bižuterija krasi njihove mesnate prste i vratove. Žele zračiti zrelom ženstvenošću, tajanstvenošću, žele mirisati na cimet i imati glas mekan poput baršuna. Neka. Možda će im Goran pomoći. Meni je svejedno.

No, ponekad se noću pripije uza me i kaže mi: "Orhidejo, otvori se", i ja se otvaram.